

Vogelwerkgroep Zutphen
en omstreken

jaarboek 2017

Inhoudsopgave

voorwoord: een natuurmuseum in Zutphen?	3
1 gierzwaluwkasten	4
2 mezen verslaan processierups	6
3 knobbelzwanenstrijd	10
4 roeken in 2016 en 2017	12
5 uilenwerkgroep 'de Oelenwappers'	16
6 excursies	19
7 weidevogelbescherming in 2016 en 2017	22
8 bosuilen in de Boompjes	29
9 kijkhutperikelen	32
10 jonge vogelaars	34
11 prachtig jaar voor de slechtvalk	36
12 knobbelzwanen in Zutphen	38
13 zwartbuikwaterspreeuw: 7 november 2015 – 7 november 2017	42
14 bestuursverslag 2017	44
colofon	46

Voorwoord

een natuurmuseum in Zutphen?

We hebben helaas geen natuurmuseum in Zutphen. Jammer. Nu moeten we helemaal naar Nijmegen om nog een blik op de Warnsveldse waterspreeuw te kunnen werpen. Zijn verhuizing naar Nijmegen was niet helemaal gepland. Waarom hij dan toch naar Nijmegen is gegaan? U kunt het lezen in de bijdrage van Michel Klemann over de waterspreeuw.

Wat we in Zutphen wel hebben is heel veel last van eikenprocessierupsen. Zoveel dat de gemeente er iets aan wilde doen. En laten koolmezen nou verzot zijn op eikenprocessierupsen. De vogelwerkgroep kon de gemeente wel helpen. Goen Jansen en Carin Barendregt beschrijven hoe dat in zijn werk is gegaan. En als het goed is hebben we nu geen eikenprocessierupsen meer.

Wat we ook niet hebben is voldoende nestgelegenheid voor gierzwaluwen. Maar we hadden wel geld om daar iets aan te doen. Anne Marie Starreveld beschrijft wat we met het geld hebben gedaan. Anne Marie nam onder andere contact op met een paar scholen om kinderen bij de gierzwaluwen te betrekken. Goed idee! De jeugd heeft tenslotte de toekomst. Dat laatste dacht Jouck ledema ook toen zij voorstelde om met een paar andere enthousiaste VWG-leden een jeugdwerkgroep op te zetten. De Jonge Vogelaars doen het inmiddels geweldig. Lees het verslag van Jouck er maar op na.

Roeken hebben we in ons werkgebied nog aardig wat, maar ze zitten wel telkens op andere plekken, zoals je kunt lezen in de bijdrage van Jeroen Kuipers. Rob van Swieten schrijft over de slechtvalk en de bosuil in het centrum van de stad. Beide deden het vorig jaar prima. Maar de bosuilkasten van de Oelenwappers in het buitengebied bleven helaas leeg. Gelukkig deden steenuil, kerkuil, torenvalk en een bosuil in een voor ons nieuwe kast het wel goed. Traditiegetrouw heeft Goen Jansen een verslag gemaakt van de activiteiten van de Oelenwappers.

Knobbelzwanen hebben we ook nog, hoewel de provincie er alles aan doet om daar een meedogenloos einde aan te maken. Hans Grotenhuis heeft geprobeerd om dat te voorkomen, maar of dat is gelukt...? Zie ook het verhaal van Henk Jan Hof.

En hebben we nog weidevogels? Ja hoor, maar het aantal neemt wel af. In het najaar verscheen het boekje Weidevogels van de Tichelbeelsewaard over de periode 2005-2015. Frans Parmentier schrijft in het jaarboek hoe het de weidevogels verder verging in 2016 en 2017.

Tot slot hebben we nog een kijkhut in de Rammelwaard, een excursiecommissie en een bestuur. Zie de bijdragen van Carin Barendregt, Ans Houweling en Remke van Rijswijk.

Al met al hebben we eigenlijk nog best veel. En we kunnen alles ook nog gewoon buiten zien. We hoeven er gelukkig niet voor naar het natuurmuseum. Nou ja, behalve dan voor die waterspreeuw.

Joost Meilof, namens het bestuur van de VWG Zutphen e.o.

1 gierzwaluwkasten

Bij Vogelbescherming Nederland was een gift van €1050 binnengekomen, die ten goede moest komen aan gierzwaluwen. Omdat de donateur, Menno Tamminga, in Zutphen woont, leek het Vogelbescherming leuk om de gift in Zutphen te besteden. Zij namen contact met ons op. Ik heb me toen aangeboden de kar te trekken.

Wat ga je dan met dat geld doen?

In Zutphen zijn twee gierzwaluwteelers, Guido Verhoef en Jeroen Voerknecht. Zij zijn al jaren actief en publiceren hun bevindingen op www.gierzwaluwen.nl. Logisch om met hen contact op te nemen. Al snel hebben we een aantal doelstellingen geformuleerd, waarmee ik aan de slag ben gegaan. Van het geld lieten we 13 enkele gierzwaluwkasten en 5 duokasten maken. Daarbij kregen we van de KNNV Deventer nog eens 10 extra kasten. Zij vierden hun honderdjarig bestaan met het uitdelen van gierzwaluwkasten, gemaakt door Vogelwerkgroep IJsselstreek.

Het resultaat is dat er 23 enkele gierzwaluwkasten en 5 duokasten hangen op de volgende plaatsen. Het gros is opgehangen door Albert Jansen en Fons Roording. Waarvoor hartelijk dank!

- Leeuweriklaan 21 (bij de Kennedyschool)
- Isendoornstraat 3 (bij het Stedelijk)
- Warnsveld (bij leden van de VWG en de KNNV)
- Zutphen (bij leden van de VWG en een docent van Het Stedelijk)
- De Hoven (bij Guido Verhoef en bij groente- en fruitbedrijf Klaassen)

En toen was het wachten op de eerste gierzwaluwen. Dat wordt waarschijnlijk een zaak van lange adem. Volgend jaar gaan we maar eens met lokgeluiden experimenteren.

Omdat educatie één van de doelstellingen was, heeft Guido Verhoef een les over gierzwaluwen gegeven aan twee combinatiegroepen 5/6 van de Kennedyschool. Dat werd dolle pret. Ik heb zelf een les gegeven aan een brugklas van het Stedelijk tijdens een biologieuur van Paul Goedheer. Paul geeft al veertig jaar les op die school en is nog steeds bevolgen.

Anne Marie Starreveld

De kasten aan de Kennedyschool hebben we opgehangen met behulp van een hoogwerker die is aangeboden door Schildersbedrijf Terlak uit Zutphen.

Leerlingen van Het Stedelijk met hun kasten.

2 mezen verslaan processierups

Eind maart 2017 werd ik benaderd door het hoofd groenvoorzieningen van de gemeente Zutphen. De gemeente wilde de eikenprocessierups op een ecologische manier bestrijden door middel van natuurlijke vijanden, in dit geval mezen. Door mezen broedgelegenheid te geven in de buurt van eiken is de verwachting dat ze daar gaan broeden en veel rupsen zullen opeten.

Het verzoek van de gemeente was om 200 mezenkasten te maken en te plaatsen. Gezien de tijd van het jaar zou dat heel snel moeten gebeuren om in 2017 nog effect te sorteren. Een mooie uitdaging!

Ik moest natuurlijk bij Wim Nijenhuis zijn. Dankzij een groep vrijwilligers, die ruim een week in Wims werkplaats meegeholpen heeft, werd het project snel verwezenlijkt. Op 2 april werd het hout bij de zagerij opgehaald, op 15 april hing de eerste nestkast.

Op verzoek van Steven de Bie zijn 50 nestkasten speciaal uitgerust om tijdens het broedseizoen te monitoren. Alle kasten zijn genummerd en van een adres/locatie voorzien.

Ik geef nu de pen door aan Carin Barendregt, die de controle van de kasten heeft gecoördineerd.

Goen Jansen

Op weg met de eerste 40 kasten

Op woensdag 15 april 2017 opent wethouder Coby Pennings de eerste kast.

In november 2017 heeft een aantal mensen bijna alle kasten schoongemaakt. Laddertje op, kastje open, eventueel nestmateriaal eruit, vegertje erdoor. Noteren wat er is aangetroffen. Zo'n 5 minuten per kastje keer 182. (18 kasten waren helaas verdwenen). Vijftien uur werk, exclusief vervoer, zoeken en administratie. Met dank aan Joost Meilof, Asgsha Lenderink, Albert Jansen, Hans Grotenhuis, Marcel Ophuis, Jouck ledema, Rob van Swieten, Carin Barendregt en Johan Blanksma. In 119 van de 182 gecontroleerde kasten was een nest aanwezig. Dat is 65%! In vier kasten vonden we wat nestmateriaal maar geen echt nest. 59 kasten waren niet gebruikt. Schoonmaken van de kasten is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat ze gebruikt kunnen blijven worden en het geeft ook een beeld van het gebruik. Elke keer weer spannend wat je aan zult treffen. Restjes eierschaal, niet uitgekomen eitjes, skeletjes van jonge vogeltjes, het begin van een hoornaarnest, dode nachtvlinders.

nr.	plaats	controle	aantal kasten	bezet	leeg	beetje	processierupsen	geen processierupsen
1-15	Laan naar Eme	Jouck en Marcel	13	6	6	1		13
16-45	Laan naar Eme	Jouck en Marcel	30	21	9		3	27
46-50	achter Intell	Carin en Remke	4	2	1	1		
51-55	fietspad Emmerikseweg/Moesmate	Carin en Remke	5	3	1	1	1	4
56-60	Jo Spierlaan	Albert	5	3	2		3	2
61-66	Boomgaard	?						
67-74	Kerkhofweg	Joost en Asgsha	8	4	4			
76-86	Damlaan	Hans	11	7	4			
87-95	Damlaan	Albert	9	9	0			
96-100	Kapper-/Voorsterallee	Hans	5	5	0			
101-103	Voorsterallee	Albert	3	1	1	1		
106-120	Veldesebosweg	Hans	14	12	2			
121-125	Draaiomdsdreef	Joost en Asgsha	2	1	1			
126-135	bij begraafplaats Warnsveldseweg	Rob	10	9	1			
136-140	Paulus Potterstraat	Albert	5	3	2			
141-145	Deventerweg	Johan	5	3	2			5
146-150	Rustoordlaan	Jouck en Remke	5	4	1		1	4
151-160	Laan naar Eme	Jouck en Marcel	9	6	3		5	4
162-181	Laan naar Eme	Carin en Remke	20	8	12		4	16
182-185	De Hoven	Albert	4	4	0			
186-200	Jo Spierlaan	Albert	15	8	7			
totaal			182	119	59	4	17	75

Bezetting van mezenkasten in 2017

Komend jaar willen we nog beter monitoren wat er nu eigenlijk in de kasten gebeurt. De kasten 151-200 zijn zo gemaakt dat er tussentijds in de kast gekeken kan worden. Iedereen kan bijdragen aan het volgen van de vogels in en bij deze kasten. Zie je een vogel een kast in- of uitvliegen, noteer dan datum, kastnummer en vogelsoort en geef dit door. Nog beter: volg één of meer kasten regelmatig. Ga er op een zonnige dag eens een tijdje naar zitten kijken. Misschien zie je wel een vogel met een pakketje poep naar buiten komen. Een zeker broedgeval!

Je kunt je waarnemingen via het secretariaat (wvz@zutfen.nl) aan mij doorgeven.

Of het ophangen van de nestkasten ook leidt tot minder overlast van eikenprocessierupsen weten we nog niet. Bij de controle hebben we er ook op gelet of er in dezelfde boom sporen van eikenprocessierupsen te zien waren. Dit was bij 17 bomen het geval.

Carin Barendregt

Langs de Weg naar Eme mislukte een broedsel.

3 knobbelzwanenstrijd

Op 22 november 2017 heeft de Raad van State (RvS) uitspraak gedaan in het geschil tussen de provincie Gelderland en de Vogelwerkgroep Zutphen e.o. over het Faunabeheerplan Knobbelzwanen 2015-2020. Het gaat om het afschieten van circa 2.000 knobbelzwanen in Gelderland in vijf jaar.

We verloren het beroep bij de RvS. De RvS heeft van belang geacht dat de provincie voldoende heeft onderbouwd dat er sprake is van een concrete dreiging van belangrijke schade aan gewassen. Daarom mag de provincie nog twee jaar doorgaan met afschieten van knobbelzwanen. Het afschieten verloopt via de Faunabeheereenheid Gelderland (FBE), die de jagers machtigt om te schieten. Zie uitspraak RvS 201609108/1/A3.

Interessant is natuurlijk de argumentatie die de RvS heeft gebruikt. De RvS volgt de redenering van de provincie. De provincie stelt op basis van cijfers van het faunafonds dat er flinke schade is en dat de schade zich jaarrond voordoet. Wij weten wel beter. De weinige schade in Gelderland doet zich alleen in het voorjaar voor. Zelfs door ons aantoonbaar bewezen fouten in de aangeleverde cijfers heeft de RvS klakkeloos geaccepteerd. De RvS heeft niet gekeken naar de werkelijk uitgekeerde schadebedragen. De RvS volgt het door het Faunafonds 'goedgekeurde' faunabeheerplan. Dat is vreemd, want het Faunafonds keurt niets goed, maar geeft slechts advies. De RvS heeft helaas geen eigen onderzoek gedaan.

Waar gaat het precies om?

De Flora- en Faunawet (per 1-1-2017 overigens vervangen door de Wet natuurbescherming) verbiedt het doden van knobbelzwanen. Ook het verstoren van nesten en vernielen van eieren is verboden. De knobbelzwaan is namelijk in de wet een beschermde watervogel. Maar de Faunabeheereenheid Gelderland (FBE) heeft ontheffing gevraagd om toch knobbelzwanen te mogen afschieten. De grondslag voor de aanvraag van de FBE is: doden ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen. Bij schade gaat het hier om economische schade aan gewassen, in Gelderland vrijwel uitsluitend aan grasland in de winter- en voorjaarperiode. De agrariër kan schade melden bij het Faunafonds,

(tegenwoordig BIJ12, unit faunafonds genaamd) en vragen om een tegemoetkoming. De schade wordt getaxeerd en uitgekeerd na aftrek van een eigen risico van €250,00.

Als eerste voorwaarde geldt dat vooraf minimaal twee preventieve maatregelen zijn toegepast, zoals verjagen met akoestische en visuele middelen (linten plaatsen, verstoren door aanwezigheid, vogelafweerpistool etc.) alvorens er afgeschoten mag worden. In de praktijk zien we dat men zich hier niet aan houdt. De grondeigenaar neemt geen preventieve maatregelen en de jagers gaan direct over tot afschot. In Gelderland wordt schade gemeld in het voorjaar, terwijl er vooral afgeschoten wordt in het najaar. Daar is echter geen recente schadehistorie. Dat kan volgens ons dus geen reden zijn om knobbelzwanen te doden.

Een andere voorwaarde is dat bij de schadebepaling moet worden gekeken naar mogelijke andere oorzaken (dan de knobbelzwaan) waardoor de schade is veroorzaakt, zoals grondsoort/grondbewerking en verslemping, veel regenval waardoor verstikking van gras kan optreden, etc. In de praktijk wordt over mogelijke andere oorzaken van de schade meestal geen openheid gegeven.

De RvS heeft niet serieus naar onze argumenten gekeken, maar heeft het standpunt van de provincie gewoon overgenomen. De RvS stelt dat de provincie 'het wel zal weten' en dat de provincie een zekere beoordelingsruimte toekomt, terwijl wij weten dat de provincie gewoon klakkeloos het advies van de jagers volgt. Tot 2020 mogen jagers dus vrijwel ongelimiteerd knobbelzwanen blijven schieten, terwijl er geen sprake is van belangrijke schade en de vogels gemakkelijk kunnen worden verjaagd. Het is buitengewoon jammer dat onze argumenten door de RvS niet zijn overgenomen. Over een paar jaar zal dit wel weer actueel worden. Dan komen we natuurlijk weer in actie. De aanhouder wint.

Hans Grotenhuis

4 de roek in 2016 en 2017

Inleiding

Als sinds de jaren negentig van de vorige eeuw volg ik de roek als broedvogel in Zutphen en omgeving. In eerdere jaarverslagen is daar al het nodige over geschreven en zijn de diverse ups en downs beschreven. In dit verslag volgt een overzicht over de jaren 2016 en 2017 en een overzicht omtrent de ontwikkeling over de langere termijn.

2016

Dit jaar waren er, net als in 2015, in totaal 15 kolonies. Dat lijkt positief maar als we kijken naar de ontwikkelingen binnen de kolonies dan ontstaat een geheel ander beeld. Dat er nog steeds 15 kolonies waren werd veroorzaakt doordat er op vier plaatsen nieuwe kolonie(tjes) werden gevonden met in totaal 21 nesten. Deze nieuwe vestigingen staan in schril contrast tot de afname in of het geheel verdwijnen van enkele bestaande kolonies. Aan de Boedelhofweg in Eefde en langs het Twentekanaal bij Eefde werden in 2016 geen nestelende roeken aangetroffen. Na de kap van de bomen van de oude kolonie bij de sluis van Eefde verplaatsten de roeken zich naar deze twee genoemde locaties met in totaal 57 nesten in 2015. In 2016 werden deze plaatsen niet opnieuw bewoond, waarbij moet worden aangetekend dat de kolonie aan de Boedelhofweg jaarlijks grote verschillen kent. Het ene moment is er volop activiteit terwijl het er later geheel verlaten kan zijn. Binnen de stad Zutphen viel de kolonie van het Zuiderpark op. Op het eilandje in de vijver werd, sinds de verjaging van de roeken bij de rechtbank vanaf 2007, bijna jaarlijks gebroed. In 2016 troffen we er echter geen enkel bewoond nest aan. In 2010 was dit ook al het geval maar daarna werd er gewoon weer gebroed, dus afwachten hoe dit verder gaat. Andere stadskolonies die in de min zaten waren onder andere de Martinetsingel en het Hagepoortplein, samen goed voor een afname van 51 nesten ten opzichte van 2015. Stijgers waren er gelukkig ook met aan kop de kolonie aan de Van Drinenstraat (+38) gevolgd door de Schouwlaak (+23) en de Warnsveldseweg (+19). De kolonie bij de Beele in Voorst liet een daling zien ten opzichte van 2015 (van 67 naar 50) terwijl de kolonie boven de Rijksstraatweg aldaar gelijk bleef. Al met al weer aardig wat verschuivingen met onder aan de streep een afname van 73 nesten ten opzichte van 2015.

2017

Dit jaar laat in grote lijnen hetzelfde beeld zien als 2016. De dalers blijven dalen en de stijgers groeien nog steeds. De kolonies die in 2016 waren verlaten bleven ook dit jaar leeg en de kleine nieuwe kolonietjes groeiden niet of verdwenen weer. Opvallende daler was de kolonie bij de Beele, welke van 50 naar 22 nesten zakte, waarschijnlijk als gevolg van werkzaamheden en het kappen van bomen. Binnen Zutphen geen grote verschuivingen, de Martinelsingel zakte nog iets en de kolonies aan de Van Drinenstraat en de Schouwlaak groeiden verder en zijn met respectievelijk 122 en 216 nesten de grootste kolonies in ons werkgebied.

Langetermijnoverzicht

In de tabel staat een overzicht over de jaren 2007 tot en met 2017. In deze tabel staan de kolonies, het aantal nesten per kolonie en het procentuele verschil tussen 2017 en 2007. Wat natuurlijk meteen opvalt is het grote aantal rood gekleurde hokjes in de tabel. Dit zijn alle kolonies die in de min staan of geheel verlaten zijn ten opzichte van 2007. Ook van de kolonies waarvan geen vergelijking kan worden gemaakt vanaf 2007 moeten we constateren dat deze dalen of ook verdwenen zijn. Al met al een slechte ontwikkeling die helaas niet wordt goedge maakt door de soms sterke stijging van enkele stadskolonies. Was het in voorgaande jaren zo dat de kolonies in de stad een stijgende lijn lieten zien in het totaal aantal nesten, inmiddels is dit omgezet in een daling welke in 2014 werd ingezet.

Roeken Bronsbergen 1 mei 2016

Kolonienaam	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2007-2017
De Beele, Voorst	196	106	167	197	153	192	114	77	67	50	22	-89%
Rijksstraatweg, Voorst	49	52	81	101	118	136	132	61	93	93	101	106%
Boedelhofweg, Eefde	21	0	13	0	0	2	0	0	33	0	0	-100%
Het Barge, Eefde					13	0	0	0	0	0	0	
Twentekanaal, Eefde									24	0	0	
Eefdes Brug, Zutphen	26	27	29	27	36	32	13	12	0	0	0	-100%
Dortherdijk, Lindeboomweg, Eefde				6	0	10	0	0	0	0	0	
Kanaalpad, -sluis, Eefde	68	75	78	79	65	71	74	87	0	0	0	-100%
v. Drinenstraat, -Elterweg, Polbeek	19	22	27	28	34	44	55	63	74	112	122	542%
Boompjeswal, Martinetsingel	232	152	140	142	144	169	129	163	152	109	104	-55%
Tademastraat, Zutphen	9	8	10	14	9	19	14	25	22	21	12	33%
Hagepoortplein, Zutphen	21	17	27	32	42	44	25	26	21	12	12	-43%
Raadhuissteeg-Kerksteegje	4	0	0	4	6	1	2	0	1	0	0	-100%
Parkeerplaats Paardewal, Zutphen	4	2	0	2	1	2	4	5	3	1	0	-100%
Thorbeckesingel, Zutphen	24	17	16	7	5	2	0	0	0	0	0	-100%
Warnsveldseweg/Den Elterweg	42	37	47	50	56	59	61	35	47	66	68	62%
Aert van Nesstraat	6	14	20	25	17	28	22	43	51	47	44	633%
Martinuskerk/de Pauw, Warnsveld		3	6	0	2	18	18	17	2	1	2	
Emmersteeg					7	7	0	0	0	0	0	
Schouwlaak	6	18	37	31	43	107	133	172	176	199	216	3500%
Zuiderpark	10	4	0	2	20	42	37	60	39	0	0	-100%
† Zand, Brummen	9	6	25	63	65	2	0	0	0	0	0	-100%
Broekweg, Wichmond	7	5	4	0	0	0	0	0	0	0	0	-100%
Vordenseweg/Toverstaat, Baak	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-100%
Begraagplaats, Baak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Huize Baak en Hertenbosch, Baak	36	41	35	18	0	3	0	0	0	0	0	-100%
Damlaan										4	0	
Jannssen										7	2	
Moesmate										5	0	
Harenbergweg										5	3	
Aantal bezette Kolonies	20	18	17	18	19	21	15	14	15	15	12	-40%
Totaal aantal nesten	790	606	762	828	836	990	833	846	805	732	708	-10%
Gemiddeld aantal nesten per kolonie	39,5	33,7	44,8	46	44	47,1	55,5	60,4	53,7	48,8	59	49%

Aantal roekennesten per kolonie per jaar en het procentuele verschil tussen 2007 en 2017

De kolonies in het landelijke gebied nemen al sinds 2000 dramatisch af terwijl de groei in het stedelijke gebied juist sterk steeg. Deze groei was wel sterk maar compenseerde niet het grote aantal nesten dat in het buitengebied verdween. Hierdoor is de trend over het geheel er één van een dalende lijn waaraan voorlopig nog geen einde lijkt te komen. Deze daling, zo blijkt uit het recent verschenen overzicht van Sovon over het jaar 2017, is ook landelijk gaande. De achteruitgang van de roek wordt veroorzaakt doordat er te weinig jongen groot worden, hetgeen deels te maken heeft met natte of droge perioden in het voorjaar. Als het erg droog is zitten de prooidieren voor de roek dieper in de grond en zijn dus

moelijker bereikbaar. Als we daar dan ook nog de verjaging en het afschot en de vergiftiging in de zomer ter bestrijding van schade aan landbouwgewassen bij optellen, wordt het voor de roek wel erg moeilijk om een groeiende of op zijn minst stabiele populatie op te bouwen.

Jeroen Kuipers

Roek Bronsbergen 1 mei 2016

5 uilenwerkgroep de Oelenwappers

Het broedseizoen 2017 is voor de vier vogelsoorten waarvoor we nestkasten geplaatst hebben een succesvoljaar geweest. Het meest trots zijn we op het feit dat er de laatste twee jaar geen predatie in de nestkasten van steenuilen heeft plaatsgevonden. Alle moeite om de kasten te voorzien van beveiliging tegen steenmarters heeft zijn vruchten afgeworpen. Jammer is de predatie van een torenvalk-vrouw, die op haar nest door een havik geslagen is. Daardoor is ook het broedsel verloren gegaan.

Onder de 38 terugmeldingen van ringnummers, die we dit jaar kregen, vielen er een paar op. Vaak zijn het terugmeldingen van jonge vogels, die verongelukt zijn in de omgeving waar ze geboren zijn. Maar er zijn ook leukere terugmeldingen, zoals een kerkuil, die in Friesland werd geboren en door ons in Warnsveld (op 113 km afstand) in een nestkast is gevangen. Een torenvalk bewandelde de omgekeerde weg: geboren en door ons geringd in Delden, op 110 km afstand in Friesland in een net gevangen. Zo worden er toch aardig wat kilometers afgelegd en nieuwe bloedbanden gecreëerd.

Het project van ondersteuning van de nieuwe steenuilenwerkgroep in Nijbroek is afgerond. Een aantal leden van die werkgroep is afgelopen seizoen met ons mee geweest bij kastcontroles en bij het ringen. Deze enthousiaste groep mensen gaat vanaf nu zelfstandig op pad.

Op verzoek van het Waterschap Vallei en Veluwe hebben we, samen met Wim Nijenhuis, een aantal mussenflats gebouwd en geplaatst. Daarmee is een periode van een prettige samenwerking met het waterschap in het kader van Ruimte voor de Rivier tot een eind gekomen. In opdracht van het waterschap hebben we 28 steenuilenkasten, 3 huiszwaluwentillen en 20 huismussenflats geplaatst.

Steenuilen

Nog nooit zijn er in ons werkgebied zo veel eitjes gelegd als in 2017. Er werden 180 eitjes geteld, maar dat heeft niet geleid tot meer uitgevlogen jongen. Er is altijd een verschil tussen het aantal gelegde eitjes en het aantal uitgevlogen jongen. Sinds dit jaar proberen we de oorzaak van het niet uitkomen van eitjes te achterhalen. Wat is er gebeurd? Is een ouder omgekomen? Is het broedsel verstoord?

Aanwezigheid van b.v. marter of kat in de buurt van de nestkast kan hiertoe aanleiding geven. Het grootste vraagteken ontstaat als er eieren ontbreken. Het komt redelijk veel voor dat er eieren weg zijn. Soms is een heel broedsel verdwenen. Waarschijnlijk is de belangrijkste oorzaak bij de ouders te vinden: het komt voor dat zij de broedsels zelf opeten. Wij zijn alert op andere mogelijkheden voor verdwijning.

Steenuiltje in de Rammelwaard.

Kerkuilen

2017 is een fantastisch broedseizoen geweest voor de Kerkuil, ja met een hoofdletter geschreven! Maar liefst 60 jongen zijn geringd, een groot verschil met de 36 van 2016. We hadden vier broedsels meer dan in 2016 en de broedsels waren met een gemiddelde van 5.3 jongen per broedsel ook groter dan vorig jaar. In de belangrijke periode was er dus voedsel genoeg. Wel bestaan er tussen de verschillende deelgebieden van de Oelenwappers grote verschillen. Sommige kasten bleven leeg.

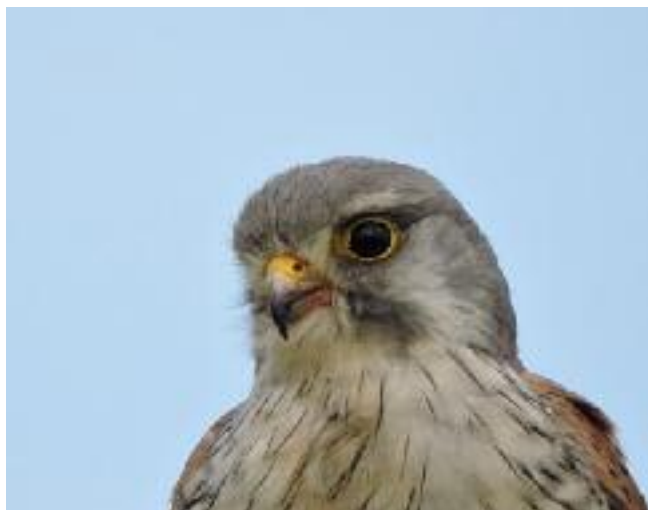

Jonge kerkuil tijdens het ringen in Cortenoever.

Torenvalken

Ook de torenvalken hebben een goed broedresultaat gehaald. Na het mindere jaar 2016 is het broedsucces van 2015 weer geëvenaard. Desalniettemin zijn de verschillen tussen de deelgebieden groot. De broedresultaten in de Voorsterklei en in Cortenoever vielen tegen. We hopen dat daar door de teruggekeerde rust het komend jaar betere broedresultaten behaald zullen worden.

Torenvalkkasten voorzien we de laatste jaren van een paar spijlen, eigenlijk bedoeld tegen nijlganzen, die regelmatig een nestkast van de torenvalk in bezit nemen. Omdat dit jaar een valk door een havik uit een kast zonder spijlen is geplukt hebben we besloten vanaf nu alle torenvalkkasten te gaan voorzien van spijlen. Hopelijk helpt dat ook tegen haviken.

Op een erf waar ook een kast bezet was door een torenvalk gebeurde iets anders. Ook hier was een havik actief in het gebied. De torenvalk had echter het geluk dat een zwarte kraai broedde in een belendende boom. Kraaien broeden op open nesten, waardoor ze de havik al van verre zien aankomen. Vervolgens gaan de kraaien de havik te lijf, waardoor ook het gevaar voor de torenvalk geweken is.

Torenvalkman op de uitkijkpost

Bosuil

Een mooi broedsel in Wilp was voor ons een verrassing. In een nestkast, die wij tot dan niet beheerden, werden 5 jongen geboren en geringd. Een bosuilenkast in Voorst is door ons verwijderd, waardoor het aantal nestkasten hetzelfde is gebleven. Ook de bosuilen in het centrum aan de Boompjeswal hadden jongen. Daarover bericht Rob van Swieten.

Volwassen bosuil gevangen in de kast voor het ringen

Met dank aan de vrijwilligers van de uilenwerkgroep voor hun inspanningen. Meer informatie is te vinden op de website van de VWG Zutphen-uilenwerkgroep-broedresultaten 2009-2017.

Goen Jansen

6 excursies

Ook in 2017 zijn er weer diverse excursies georganiseerd. Onafhankelijk van het weer of het aantal deelnemers waren de excursies altijd weer een succes. Het aantal deelnemers varieerde van 6 tot 20 personen. Excursies zijn soms dichtbij huis, zoals de fietsexcursie naar de Rammelwaard, en soms verder weg met als klapstuk het weekeinde Noordwolde in het Drents-Friese Wold: kanoën op het riviertje de Linde en op zoek naar het porceleinhoen, dat niet gevonden werd vanwege het onweer.

Ook de excursie naar het Bargerveen was erg leuk en succesvol met in totaal 55 vogelsoorten, waaronder de gehoopte grauwe klauwier en daarnaast soorten als blauwborst, havik en boonmvalk. De excursie naar Windesheim stond in het teken van mist, letterlijk en figuurlijk. Het was erg mistig die ochtend en we misten de visarend die daar net gezien was door een groep fotografen. En in Amerongen was het weer wat nat, maar wel met een mooi uitkijkpunt over de uiterwaarden met grote zaagbekken aan het einde van de excursie.

De excursiecommissie bestond uit: Adri Mulder, Remke van Rijswijk, Eveline Vinke en Ans Houweling. Adri en Remke verlaten de commissie, dank voor jullie inzet! Gelukkig blijven zij beschikbaar voor advies en ondersteuning. Henny Albers en Frank van der Haak komen de commissie versterken.

Ans Houweling

geoorde fuut

fotoimpressie weekendexcursie Noordwolde - mei 2017
vogels kijken en kanoën op de Linde

7 weidevogelbescherming in 2016 en 2017

Ook na het jubileumjaar 2015 zijn we doorgegaan met de weidevogelbescherming in het buitengebied van Warnsveld en Zutphen-Zuid en de Tichelbeeksewaard. Nieuw sinds 2016 is de inspanning op de Voorsterklei en in 2017 ook langs de Berkel en in het nieuwe natuurgebied IJzerhorst. In dit verslag de resultaten van beide jaren.

Omvang

In 2016 is de groep met één persoon gekrompen, doordat Warner Jan de Wilde er na jarenlange inzet mee is gestopt. De resterende vier leden deden de bescherming op percelen van 20 agrarische bedrijven, in totaal 153 ha.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
oppervlakte grasland	87	87	87	82	81	86	92	107
oppervlakte bouwland	43	38	40	39	39	39	42	46
oppervlakte overig land	2	0	0	5	5	0	0	0
oppervlakte totaal	130	125	127	126	125	125	124	153
bedrijven	28	26	23	21	20	20	16	20
vrijwilligers	5	4	4	5	4	4	4	4

De omvang van de weidevogelbescherming rond Zutphen en Warnsveld sinds 2010.

Buitengebied Warnsveld en Zutphen-Zuid

Op de percelen rond Warnsveld en Zutphen-Zuid (figuur 1) is de bescherming gedaan door de gebroeders Jos en Fons Roording en Gerrie Nijenhuis. Zij hebben op 35 ha bouwland (voornamelijk mais) en 20 ha grasland de nesten opgezocht en zo nodig beschermd. Het aantal gevonden legfels is per soort grafisch weergegeven in de figuren 2 en 3. Net als voorgaande jaren broeden de Kievieten en scholeksters voornamelijk op bouwland. Alleen op de ijsbaan, op het voormalige slibdepot en langs de Berkel nestelen ze ook op gras.

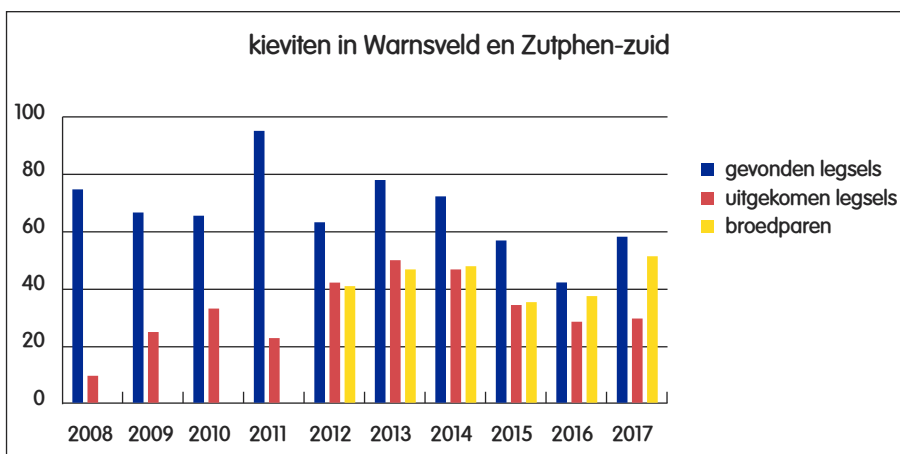

Weidevogelbeschermingspercelen in het noordelijk buitengebied van Warnsveld en Zutphen.

Weidevogelbeschermingspercelen in het zuidelijk buitengebied van Warnsveld en Zutphen.

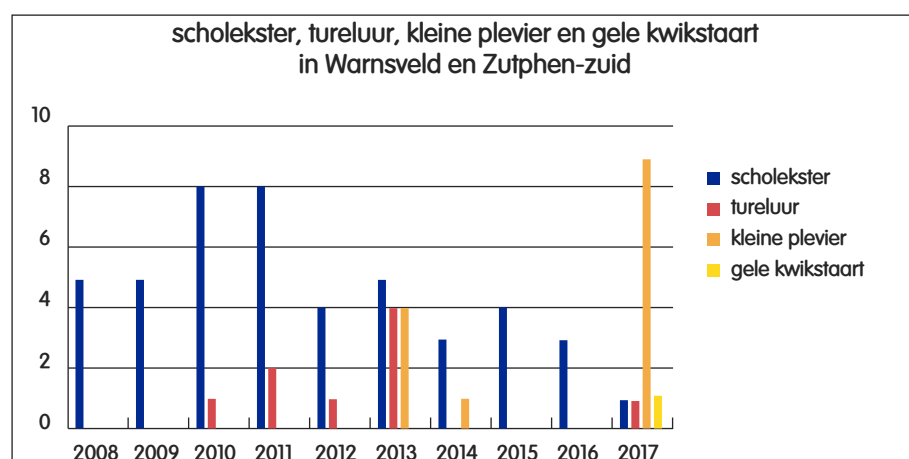
Na het matige jaar 2015 is het aantal broedparen van de Kievit in 2017 weer in aantal toegenomen tot 46 (figuur 2). Die toename komt voornamelijk voor rekening van de nieuwe percelen langs de Berkel en bij de IJzerhorst. Deze broedparen hebben 52 legsels geproduceerd. Daarvan zijn er uiteindelijk 27 uitgekomen. Over de hele periode bezien is dat een gemiddeld, maar magers resultaat. Predatie blijft de belangrijkste verliesoorzaak en was vooral van betekenis op de maispercelen langs de Berkel. Gelukkig zijn er nauwelijks legsels tijdens werkzaamheden verloren gegaan. Wel zijn in de loop van het broedseizoen verscheidene legsels verlaten, met name van nesten die langs de Berkel lagen. Blijkbaar hadden de broedvogels er te veel last van wandelaars.

Het aantal gevonden en uitgekomen legsels van de Kievit over de periode 2008 – 2017 in het buitengebied van Warnsveld en Zutphen-Zuid. Tevens is vanaf 2012 het geschatte aantal broedparen weergegeven.

De dalende tendens van het aantal legsels van scholeksters sinds 2012 heeft zich doorgezet (figuur 3). In 2017 is er in het buitengebied van Zutphen en Warnsveld, ondanks de uitbreiding met nieuwe percelen, slechts één nest gevonden. Meer succes lijken scholekster te hebben die op daken broeden. Sinds 2014 noteert Fons de broedgevallen op bedrijfsgebouwen, scholen, woonhuizen en winkels. In 2014 betrof het nog vier broedgevallen, in 2017 zeven: Isendoorn College, Jumbo Leesten, Gelre Ziekenhuis, Reinbouw bv, clubgebouw FC Zutphen, het Stedelijk Zutphen (locatie Wijnhofstraat) en AH Warnsveld. Fons heeft bij deze nesten tenminste 3 vliegvlugge pullen gezien.

Na enkele jaren van afwezigheid zijn er in 2017 weer nesten gevonden van tureluur, kleine plevier en zelfs gele kwikstaart. Drie nesten van kleine plevier lagen langs de heringerichte Berkel; daar lagen ook de nesten van de tureluur en de gele kwikstaart. Dat het omvormen van agrarisch grasland tot natuur aantrekkingskracht heeft op kleine plevieren blijkt wel uit de vondst van maar liefst zes nesten op het afgeschaapte land bij de IJzerhorst. Vijf daarvan zijn met succes uitgekomen. Naast de kleine plevieren verbleven er ook drie kiviiparen en enkele koppels gele kwikstaart. Nesten van gele kwikstaarten hebben we niet gevonden.

Het aantal gevonden legsels 2008 - 2017 van scholekster, tureluur en kleine plevier en gele kwikstaart in het buitengebied van Warnsveld en Zutphen-Zuid.

Eén van de zeldzame scholekster-legsels op bouwland.

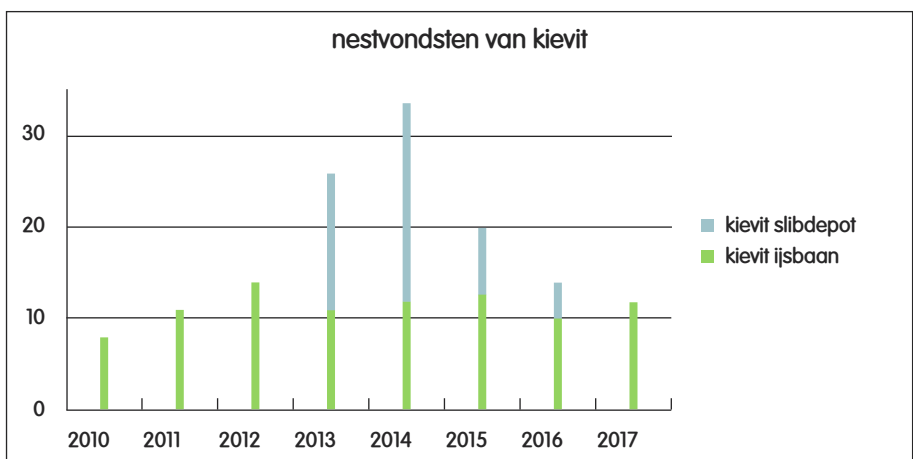
Ijsbaan en voormalig slibdepot

Op de Ijsbaan (2 ha) en tot 2017 op het voormalige slibdepot (5 ha) broeden voor de regio bijzonder veel weidevogels. In het topjaar 2014 ging het om 34 Kievitsnesten en één van de kleine plevier. In figuur 4 staat een overzicht van de sinds 2010 daar aangetroffen Kievitslegsels.

Vanwege het flinke aantal te verwachten nesten op het met gras ingezaaide voormalige baggerdepot, is in 2016 met de gebruiker overeengekomen het grasland pas begin juni te maaien. Helaas bleef het aantal Kievitsnesten er tot vier beperkt. Toen in 2017 het perceel door een ander bedrijf werd overgenomen, zijn er geen Kieviten meer waargenomen en is de weidevogelbescherming er gestopt.

Meer succes was er op de Ijsbaan. Weliswaar bleken er in 2016 aan het begin van het broedseizoen drie dode volwassen Kieviten te liggen, mogelijk het werk van een steenmarter, toch zijn er uit de tien nesten 15 à 20 pullen vliegvlug geworden. In 2017 lagen er weer 12 nesten, waarvan er 8 uitkwamen. Helaas zijn veel pullen tijdens het koude weer eind april (hagelbuien en nachtvorst) gesneuveld.

Het aantal vliegvlugge kuikens in 2017 was overigens niet alleen op de ijsbaan teleurstellend, ook elders deed dit probleem zich voor. Mogelijk was er door het koude weer gedurende de kuikenfase weinig voedsel (insecten) voor de kuikens beschikbaar, waardoor ze langer op zoek moesten naar eten en zo meer risico liepen om door predatoren gepakt te worden.

Nestvondsten sinds 2010 van kievit op de ijsbaan en het voormalig slibdepot.

Voorsterklei

Op de Voorsterklei is de bescherming gedaan door Jos en Fons Roording en Gerrie Nijenhuis. In het vroege voorjaar van 2016 ontdekte Michel Klemann dat er Kieviten broedden op de graslandpercelen rondom de in het kader van Ruimte voor de Rivier gegraven plassen in de Voorsterklei. Zouden die nesten gevaar lopen bij veldwerkzaamheden? Fons nam contact op met de gebruikers en startte met het inventariseren van de nesten op 6 ha grasland en 6 ha maisland. Dat leverde in het eerste jaar aardig wat Kievitsnesten op en ook nesten van scholekster (later weggespoeld door een hoosbui), tureluur en zelfs kleine plevier (tabel 2). Een deel moest beschermd worden. Veel nesten kwamen uit en er was nauwelijks predatie. Helaas hadden de pullen het zwaar door kou en hagel. We hebben nauwelijks pullen van kievit en kleine plevier waargenomen. Uiteindelijk zijn er maar enkele kievitpullen vliegvlug geworden en vermoedelijk geen plevieren. Verheugend was het grutto paar met jongen. In 2017 is de bescherming uitgebreid met 4 ha grasland en 4 ha maisland. Het totaal aantal nesten verdubbelde. Leuk is de vondst van twee gruttonesten. Zijn de grutto's van de Tichelbeeksewaard hiernaartoe uitgeweken?

De op het gras broedende vogels hadden een behoorlijk goed broedresultaat, maar veel pullen zijn niet vliegvlug geworden, mogelijk door steenmarters. In het kader van Ruimte voor de Rivier zijn er in dit gebied steenmarterkasten geplaatst. Met de legsels op het maisland ging het minder goed. In het begin van het broedseizoen zijn veel nesten gepredeerd, maar ook van de vervolglegsels zijn maar weinig pullen groot geworden.

soort	gevonden nesten		uitgekomen nesten		verliesoorzaak								
	2016	2017	2016	2017	2016				2017				
					P	W	V	Ov	P	W	V	Ov	
scholekster	2	4	1	1				1	3	0	0		
kievit	15	33	13	15	1			1	13	4	0		
grutto	0	2	0	1					1	0	0		
tureluur	1	2	0	1			1		0	0	1		
kleine plevier	3	1	3	1					0	0	0		
Totaal	21	42	17	19	1	0	1	2	17	4	1		
percentage	-	-	81%	46%	5%	-	5%	10%	41%	10%	2%		

Tabel 2. Het uitkomstresultaat van de in 2016 en 2017 op de Voorsterklei gevonden nesten.

P = predatie; W = werkzaamheden; V = verlaten; Ov = overige oorzaken of oorzaak onbekend.

Voor het broedseizoen zijn de bomen netjes geknot.

De ligging van de percelen op de Voorsterklei en in de Tichelbeeksewaard waar in 2017 weidevogelbescherming heeft plaatsgevonden.

Tichelbeeksewaard en omgeving Hoveniersweg

Het Zutphense deel van de Tichelbeeksewaard en het gebied bij de Hoveniersweg omvat 77 ha grasland en 2 ha maisland. Het veldwerk op de zuidelijke percelen in de Tichelbeeksewaard werd altijd gedaan door Warner Jan de Wilde, maar is sinds 2016 door Gerrie, Fons en Jos overgenomen. Ik nam zelf de resterende percelen en die bij de Hoveniersweg voor zijn rekening.

In de winter van 2016-2017 zijn in de Tichelbeeksewaard veel bomen en struiken rigoureus gekapt of gesnoeid in het kader van Ruimte voor de Rivier. Bovendien is in de zomer van 2017 een start gemaakt met de recreatievoorzieningen rond de oude brug. Vanwege deze veranderingen vrezden we een vershraling van de vogelstand. Daarom heeft Wim Bosma op mijn verzoek in 2017, net als in 2005 en 2009, de broedvogels in het Zutphense deel van de Tichelbeeksewaard geïnventariseerd met de bmp-methode (bmp = broedvogel monitoringproject). Op deze manier verkrijgen we een betrouwbaar zicht op de veranderingen van de broedvogelbevolking, met name van de zangvogels.

Met de bmp-telling wordt tijdens 5-10 ronden het aantal broedparen vastgelegd. Dit gebeurt aan de hand van het gedrag van de vogels. In 2017 heeft Wim tussen 15 maart en 18 mei zeven ronden gemaakt.

Aan de resultaten zijn waarnemingen van 4 juni toegevoegd. Per vogelsoort zijn de waarnemingen van de afzonderlijke ronden ingevoerd in het autoclusterprogramma van Sovon Vogelonderzoek Nederland. Op basis van de voor dit systeem opgestelde criteria bepaalt het programma per soort het aantal territoria. De resultaten staan in tabel 3.

	2016	2017	2016
dodaars	0	0	1
fuut	1	0	0
wilde eend	+	+	+
krakeend	2	2	1
slobeend	2	0	0
zomertaling	1	1	0
patrijs	0	2	0
kwartelkoning	0	2-3	0
waterhoen	1	0	2
meerkoet	4	1	1
scholekster	5	2	0
kievit	4	4	0
grutto	7	10	2
wulp	5	7	2
tureluur	8	7	3
houtduif	0	0	1
koolmees	ng	ng	2
tijftjaf	4	3	5
fitis	1	2	4
braamsluiper	1	6	0
grasmus	4	7	8
zwartkop	ng	ng	1
bosrietzanger	2	7	2
kleine karekiet	0	0	1
zwarte roodstaart	1	0	0
winterkoning	ng	ng	8
merel	+	4	4
roodborsttapuit	0	1	4
heggenmus	+	4	4
graspieper	6	13	6
gele kwikstaart	6	7	2
witte kwikstaart	0	0	1
vinke	+	1	1
putter	0	0	1
kneu	0	0	2
rietgors	4	11	9

Tabel 3. Het aantal broedparen in het Zutphense deel van de Tichelbeeksewaard in 2005, 2009 en 2017. Ng staat voor niet geteld, + voor aanwezig, aantal niet geteld.

Sinds 2005 is het aantal steltlopers geleidelijk afgenomen, kievit en scholekster zelfs tot nul. Overigens heeft in 2017 voor het eerst sinds jaren net buiten het telgebied op een kaal stuk land een paartje kieviten gebroed. Tureluur en wulp hebben zich redelijk kunnen handhaven, terwijl de grutto lijkt uit te wijken naar de Voorsterklei.

De zangvogels onder de weidevogels (graspieper, gele kwikstaart, rietgors en roodborsttapuit) broeden vooral op de percelen die pas na half juni worden gemaaid. Tijdens bezoeken aan die percelen hebben we verschillende broedgevallen vastgesteld (alarterend gedrag, aanvoer van voedsel). Ten opzichte van voorgaande inventarisaties wisten graspieper en rietgors zich in 2017 goed te handhaven, terwijl de gele kwikstaart sinds 2009 als broedvogel is afgenomen. Bijzonder is de toename van de roodborsttapuit, die nestelt in de ruige vegetatie van greppels.

Eenden zijn schaarse broedvogels in de Tichelbeeksewaard. Slobeend en zomertaling zien we er niet meer in het broedseizoen. Mogelijk maakt het droogvallen van de lage delen in het voorjaar het gebied te onaantrekkelijk voor deze soorten. Wilde eend (niet geteld) en krakeend zijn er wel.

De patrijs is in 2017 helaas niet meer als broedvogel waargenomen. Dat geldt ook voor de kwartelkoning. Maar deze soort is niet jaarlijks aanwezig; je moet het dus maar net treffen tijdens de inventarisatie. De meest recente roepende kwartelkoningen zijn in 2012 gehoord. De meerkoet lijkt af te nemen, ook een gevolg van de droge voorjaren?

Van de overige broedvogels is de dodaars in de strang bij de voormalige wasserij De IJsselstroom een nieuwkomer. Dat geldt elders ook voor witte kwikstaart, putter en kneu. In 2017 zijn braamsluiper en bosrietzanger sterk afgenomen, mogelijk als gevolg van het snoeien van de meidoornstruiken. Tijftjaf, merel, heggemus en vink zijn gelijk gebleven, terwijl fitis en grasmus het beter deden.

Tot slot

In de omgeving van Zutphen vinden vele veranderingen plaats die invloed hebben op de weidevogels. Naast de ingrepen in de Tichelbeeksewaard, het inrichten van de Voorsterklei, het terugbrengen van de oude loop van de Berkel tussen Warnsveld en Almen en de aanleg van nieuwe natuur o.a. bij de IJzerhorst, zien we ook schaalvergroting in de landbouw en daarmee verschraling van het landschap. Die ingrepen hebben duidelijk effect op de weidevogelstand. Naast afname van Kieviten en scholeksters op het bouwland, treffen we her en der toch weer tureluur, gele kwikstaart en kleine plevier broedend aan. Met de huidige inspanningen om de weidevogels in rond Zutphen en Warnsveld te beschermen, hopen we te kunnen blijven genieten van een weliswaar kleine, maar vrijwel complete weidevogelgemeenschap met soorten als Kievit, scholekster, grutto, tureluur, wulp, graspieper, gele kwikstaart, roodborsttapuit en soms kwartelkoning.

Wilt u meer lezen over weidevogels, dan is het boekje *Weidevogels van de Tichelbeeksewaard, tien jaar weidevogelbescherming langs de IJssel bij Zutphen* zeer aan te bevelen. Deze uitgave ter gelegenheid van het tienjarige bestaan van de Vogelwerkgroep Zutphen en omstreken is te bestellen via het secretariaat (wvgzutphen@gmail.com).

Dit artikel is niet zonder inzet van velen tot stand gekomen. Mijn dank gaat allereerst uit naar Warner Jan de Wilde die na jarenlange inspanning onze groep heeft verlaten. Daarnaast naar Jos en Fons Roording en Gerrie Nijenhuis voor hun tomeloze inzet om de legsels in een groot gebied te lokaliseren en zo nodig te beschermen. Ook ben ik erg blij dat Wim Bosma de broedvogeltelling van de Tichelbeeksewaard voor zijn rekening nam. Natuurlijk dank ik de boeren voor hun medewerking en inspanning om de weidevogels te beschermen en ben ik de Gemeente Zutphen zeer erkentelijk voor de financiële bijdrage voor het weidevogelbeheer in de Tichelbeeksewaard.

Frans Parmentier, februari 2018

Zomers beeld van hooiland op de Tichelbeeksewaard.

8 bosuilen in de Boompjes

De bosuil is een van de zeven broedende uilensoorten in Nederland. Buiten de broedtijd wordt de bosuil weinig opgemerkt en vaak over het hoofd gezien. In Zutphen werd de bosuil op de Boompjeswal voor het eerst vastgesteld door Henk Jan Hof in november 2015. Of de bosuil er mogelijk al eerder zat is niet bekend. In 2016 werd voor het eerst vastgesteld dat de vogel gebroed heeft. In totaal brachten de bosuilen dat jaar drie jongen groot.

Ook in 2017 heeft de bosuil gebroed op dezelfde locatie. Op 19 maart trof ik een volwassen beest aan op zijn vaste slaappleats. Dit leek voor mij al een indicatie dat er jongen moesten zijn, omdat deze boom in 2016 overdag altijd werd gebruikt tijdens de jongenfase. Tijdens het zoeken naar mogelijke braakballen trof ik een juveniele bosuil op de grond aan. Gewoonlijk kan je uit de boom gevallen jongen beter met rust laten. Ze vinden de weg naar een boom wel weer terug. Jonge bosuilen zijn vanaf de twaalfde dag al in staat te klauteren.

Gezien de ligging en gebruik van het terrein vond ik het eigenlijk niet juist het beest zo te laten liggen. Het veld wordt veelvuldig als hondenuitlaatplaats gebruikt en de hoeveelheid loslopende katten gaf het risico dat de uil het misschien niet zou overleven. Een vogelasiel leek mij ook geen optie. In de boom klimmen om de vogel terug te zetten lukte mij ook niet. Na wat telefoontjes waren Gerrie en Wim Nijenhuis bereid om hulp te bieden.

Uiteraard werd de vogel eerst geringd en werden de biometrische gegevens genoteerd. Met een gewicht van 318 gram en een vleugellengte van 192 mm was het beest al 34 dagen oud. Nadat de vogel geringd was heeft Wim de uil op een stevige tak in een boom gezet. De volgende dag zat de uil al weer in een andere boom.

Gezien de leeftijd van het jong kan men ervan uitgaan dat dit paar mogelijk half januari met de eileg is begonnen. De gemiddelde broedduur voor bosuilen ligt tussen de 28 en 29 dagen. Precies is de datum van het legbegin van dit paar niet uit te rekenen, daar we niet over gegevens beschikken van de andere jongen en we dus niet weten of dit het oudste, middelste of jongste jong is. Gemiddeld starten

bosuilen hun broedsel in de periode februari/maart. Het vroegste legbegin dat ik in de literatuur heb kunnen vinden was op 31 december 2009 in de gemeente Huizen, wat ook nog eens een zevenlegsel betrof. (Ballering en Beskers, 2010).

Het paartje bosuilen op de Boomjeswal bracht ook in 2017 drie jongen groot, die nog tot juli/augustus in de onmiddellijke omgeving aanwezig waren. We hebben weinig braakballen van de bosuilen gevonden, omdat meerdere mensen naar braakballen zoeken. Daarom kunnen we weinig concreets zeggen over het totale voedselaanbod. We vermoeden dat de bosuilen behalve muizen en ratten ook profiteren van de roekenkolonie. Waarschijnlijk is menig roek opgevreten door de uilen.

De bosuil is een uitgesproken standvogel die, uitzonderingen daargelaten, het gehele jaar in zijn territorium blijft. Meestal blijven ze onopgemerkt. Het zijn vrij onopvallende vogels. Dikwijls zijn de vogels begin november weer te horen. Het paar van de Boomjeswal liet al weer van zich horen op 24 september, 19 oktober (omgeving Halvemaanstraat) en vanaf 2 november op de nestplaats, meestal 's avonds en een enkele keer tot 07:00 uur in de ochtend.

Dat bosuilen in stedelijke gebieden broeden is wel bekend. Maar hebben broedende bosuilen daar voordeel van ten opzichte van broedparen buiten stedelijke gebied? Denk aan warmte, hoeveelheid licht en voedselaanbod. Daar is nog weinig over bekend. Ook weten we niet of bosuilen in stedelijk gebied eerder broeden dan elders en of zij eerder weer hun territorium bezetten. Kortom er is nog genoeg informatie te verzamelen. Een ding staat vast: het blijft bijzonder om het broedpaar bosuilen midden in de stad te kunnen volgen.

Dank aan iedereen die op enige wijze heeft geholpen, van het melden tot het opsturen van braakballen. Speciale dank aan Gerrie en Wim Nijenhuis voor de geweldige hulp om de jonge bosuil weer de boom in te krijgen.

Rob van Swieten

Drie jonge bosuilen

Literatuur:

- De Blauwe Klauwier, jaargang 32 - nr.2, april 2006, Bosuilnestkasten in Reusel, Pieter Wouters
- Het Vogeljaar 45 (1997) nr. 5, Dertig jaar Bosuilen in Boswachterij Kootwijk, Evert van Hell
- Drentse Vogels 13 (2000), Aantalsontwikkeling en reproductie van Drentse Bosuilen, Strix aluco, Willem van Manen & Rob G. Bijlsma
- Nestkastcontroles van de Bosuil in 2010, Leo Ballering (Vogelwacht Uden e.o.) en Ronald Beskers (VWG 't Gooi), namens NESTKAST
- Uilen van Europa, Theodor Mebs & Wolfgang Scherzinger, Uitgeverij Tirion Natuur

Het terugzetten van de jonge bosuil

9 kijkhutperikelen

De vogelkijkhut in de Rammelwaard staat op een bijna perfecte locatie, ware het niet dat je er niet ongezien kan komen. Vogels en eenden zien jou eerder dan jij hen en vliegen veelal direct weg. Daarom hadden wij de wens de hut te verplaatsen.

Eind 2016 heeft een kleine werkgroep bestaande uit Astrid Werdmuller, Johan Blanksma en Carin Barendregt de vogelkijkhut geadopteerd. De eerste stap was schoonmaken, plankjes verhangen en een logboek ophangen.

Daarna zijn we in gesprek gegaan met de beheerder van Staatsbosbeheer (SBB) over verplaatsing van de hut. De begrote kosten bedragen meer dan 10.000 euro, een enorm bedrag dus. De beheerder heeft voor dit geld binnen SBB een aanvraag ingediend. Al snel bleek dat de aanvraag niet gehonoreerd zou worden. In verschillende daaropvolgende gesprekken hebben we met SBB naar alternatieven gekeken. Hoe kunnen we de verstoring van de vogels verminderen? We zagen verschillende mogelijkheden: aanbrengen van besnoeiing, het planten van riet of het plaatsen van een manshoog scherm. Deze ideeën bleken uiteindelijk niet uitvoerbaar, omdat Rijkswaterstaat dit in het kader van een optimale doorstroming bij hoogwater absoluut niet toestond. Ook het verbeteren van de toegangsweg door het aanleggen van een paaltjesroute langs de meidoornhaag heeft het niet gehaald.

Staatsbosbeheer weet waar de hut te vinden is.

Jammer. Toch is onze samenwerking met SBB zeer zeker van nut geweest. We hebben bereikt dat er in november 2017 een mooi vogelinformatiepaneel in de hut is geplaatst. De foto's en de informatie zijn aangeleverd door leden van de vogelwerkgroep. Ook is er aan de dijk een overstapje getimmerd en een verwijsbordje naar de kijkhut geplaatst. Een informatiebord aan de toegangsweg wijst mensen erop dat het gebied verboden is voor honden en dat het een rustgebied is. Nu maar hopen dat de hut niet al te aantrekkelijk wordt voor allerlei wandelaars, maar dat vooral vogelaars ongestoord kunnen genieten!

Carin Barendregt

De onthulling van het informatiepaneel.

Vogelparadijs Rammelwaard

10 jonge vogelaars

Bij verschillende leden van de vogelwerkgroep leefde het idee om ook voor kinderen activiteiten rond vogels te gaan organiseren. En laat die wens nu samen komen met de wens van De Kleine Kaardebol om een kindergroep op te richten. Na een oproep op de ledenbijeenkomst in het voorjaar van 2017 besloten vier enthousiaste leden een werkgroep voor Jonge Vogelaars van 8 tot 12 jaar vorm en inhoud te geven.

Hoe is dit zo gekomen? Met enige regelmaat kwamen er vragen van ouders bij de VWG binnen of er activiteiten voor kinderen georganiseerd werden. Die waren er dus niet. Maar bij de braakballenpluisactiviteiten voor kinderen van De Kleine Kaardebol liep het storm. Ook daaruit bleek de belangstelling van kinderen voor vogels. Onder de vogelende volwassen werkgroepleden leefde eveneens de wens om de eigen kennis, bijzondere ervaringen en de waardering voor vogels over te brengen op de jongere generatie. De jeugd heeft immers de toekomst en hoe meer liefhebbers en volgers van vogels, hoe beter de bescherming. Een mooie taak voor een vogelwerkgroep om die te vervullen.

Er kwam een werkplan, er kwam een speciale kinderpagina op de website en we stelden een voor kinderen aantrekkelijk, gevarieerd programma op. Berichtgeving in de media volgde, waaronder een uitgebreid interview met de dertienjarige Merel, de jongste vogelaarster van de vogelwerkgroep, in 'Contact Zutphen'.

In september vond de eerste vogelactiviteit plaats; een activiteit die tegelijk ook een kennismakings- en informatiebijeenkomst was. We zaten in het natuurlokaal in het souterrain van De Kaardebol, waar ook een aantal opgezette inheemse vogels te zien was. Elf kinderen namen deel, vergezeld door hun ouders. Ook journalist Sander Grootendorst was erbij met een fotograaf. De kinderen varieerden in de leeftijd van 8 tot 11 jaar. Het thema van deze bijeenkomst: watervogels, hun zwempoten en snavel. Na een introductie en verrekijkerinstructie werden de watervogels op de vijver bestudeerd. En werd met druppeltjes water op veren getoond hoe watervogels met hun ingevette veren water afstoten. Bij een rondje lievelingsvogels bleek dat de kinderen erg houden van uilen en zeearenden.

In november stonden tuinvogels en vogelvoer maken op het programma. Daarbij bestudeerden de kinderen vogelsnavels en het daarvoor geschikte voer: van het visje voor de forse ijsvogelsnavel en de flinke zaden voor de uit de kluiten gewassen snavel van de goudvink, tot de piepkleine voor insecten geschikte snavel van de winterkoning. Daarna verzamelden de kinderen zaden en bessen in de tuin om die vervolgens met pitten en pinda's fijn te stampen en door het gesmolten vet te roeren. Wat opvalt bij de kinderen: jongens kijken naar vogels; meisjes vinden bij het vogels kijken gezelligheid ook belangrijk en willen eerst de sfeer proeven. Eén van de jongens blijkt al op weg een echte expert te worden. Hem is het vogelen met de paplepel ingegoten.

De bedoeling is om de kinderen en ouders de eerste maanden rustig te laten kennismaken met verschillende vogelactiviteiten en de sfeer te proeven. Daarna worden de kinderen lid van de werkgroep, betalen een jeugdlidmaatschap van €5,00 per jaar en kunnen met begeleiding van een ouder ook mee met de excursies voor de volwassenen leden.

Jouck ledema

Gezelligheid tijdens de watervogelles

Zonder ouders is het wel zo leuk!

11 prachtig jaar voor de slechtvalk

Was 2016 een slecht jaar voor de slechtvalken, in 2017 hebben ze dat weer helemaal goedge maakt. Ondanks bezoek van verschillende andere exemplaren hebben de slechtvalken drie jongen grootgebracht.

De eerste controle vond plaats op 27 april door de familie Storm. Op 5 mei vond een tweede controle plaats. Om wat meer publiciteit te geven aan deze geweldige beesten zijn Stentorjournalist Sander Grootendorst en fotograaf Gerard Kiezebrink mee omhoog geweest. Ook Inez Weijer die vanaf het begin al mee om hoog ging was er natuurlijk bij. Gek genoeg ben ik zelf nog nooit mee naar boven geweest. Hoogtevrees.

Op donderdag 11 mei zijn drie jonge slechtvalken geringd door Peter van Geneijgen. Het waren twee mannetjes en een vrouwtje. Op de ringdag waren de juvenielen ongeveer 23 dagen oud. Ze wogen 850 (v), 620 (m) en 615 (m) gram. Er lagen genoeg prooiresten in de toren van onder andere duif, spreeuw, kramsvogel en resten die nog op naam gebracht moeten worden. Niet alle prooien gaan mee naar boven. De volwassen vogels vliegen wel eens drie keer aan om een prooi op de toren te krijgen. Soms lukt het niet. Zo werd dicht bij de toren op 16 juni een wintertaling gevonden.

Het volwassen mannetje en vrouwtje zijn behalve door de grootte en het verenkleed ook goed uit elkaar te houden door hun roep. Het vrouwtje heeft daarnaast een alarmkreet die sterk afwijkt van die van het mannetje. Gezien het geluid van het vrouwtje veronderstellen we dat dit hetzelfde vrouwtje was als in 2016. Het fotograferen van de beesten in de lucht rondom de toren als er paniek is, is niet te doen met de snelheden die de beesten dan vliegen.

Op 25 juni zaten de juvenielen lekker rondom de toren en waren de geweldige vliegbewegingen goed te volgen. De jonge beesten hebben tot zeker in oktober rondgezworven in de stad. Soms waren de vogels op de watertoren in Zutphen tot 's avonds elf uur te horen.

Het gaat goed met de slechtvalken in Nederland. Het zou me niet verbazen als we ergens in de buurt van Zutphen nog een broedgeval hebben, maar dat hebben we helaas nog niet gevonden. Tijdens

het schrijven van dit stukje was het aantal broedgevallen in Nederland in 2017 nog niet bekend, dus dat houden we nog tegoed. Maar dat er een stijgende lijn in zit is zeker.

Dank aan: Peter van Geneijgen, Inez Weijer, familie Storm, Sander Grootendorst, Gerard Kiezebrink en uiteraard familie Matser, waarmee de samenwerking tot het betreden van de kerktoren en de sleuteluitgifte ook in 2017 weer perfect zijn verlopen. Helaas voor het laatste jaar in verband met het pensioen van de kosteres. En uiteraard dank voor alle andere waarnemers die op welke wijze ook een bijdrage hebben geleverd.

Rob van Swieten

Jonge slechtvalken op 11 mei tijdens het ringen

Met z'n drieën

12 knobbelzwanen in Zutphen

In de gemeente Zutphen heb ik in het jaar 2017, evenals in de voorgaande zes jaren, de knobbelzwanen geïnventariseerd. Het studiegebied is als volgt begrensd:

- In het westen door de IJssel;
- In het noorden door het Twentekanaal;
- In het oosten door het Afleidingskanaal en Warkense laak;
- In het zuiden door de rondweg, Revelhorst.

Ik heb gelet op broedparen en overzomerende vogels. Bij de broedparen heb ik de nesten gezocht en die in de eifase regelmatig gecontroleerd om de legselgrootte vast te stellen en om te zien of er tijdens de broedfase eieren verdwijnen. Na het uitkomen van de jongen heb ik de zwanenfamilies zoveel mogelijk met een interval van zeven tot tien dagen bezocht. Het veldwerk vond voornamelijk plaats in de periode half maart tot eind september.

Er werden twaalf nesten gebouwd. Veelal werd een nieuw nest gemaakt. Hergebruik van nesten uit voorgaande jaren komt slechts incidenteel voor. Dit komt omdat de meeste nesten tijdens maaiwerkzaamheden in de nazomer verdwijnen. Dat is jammer omdat zwanen regelmatig nesten hergebruiken. In één geval werd het nest van een grauwe gans gekraakt.

In de twaalf nesten zijn 63 eieren gelegd in de periode van half maart tot half april. Er zijn 54 eieren uitgekomen. In één nest zijn ook twee eieren van een grauwe gans uitgebroed. Het mannetje nam de twee ganzenkuikens onder zijn hoede. Zijn vrouwtje bekommerde zich er niet om, die trok op met haar eigen kuikens. Beide ganzenkuikens vond ik na enkele dagen niet meer terug. Ik heb nog op de vaste verblijfplaats naar de kuikens gezocht maar zonder resultaat.

jaar	aantal nesten	aantal gelegde eieren	aantal uitgekomen eieren
2013	9	38	26
2014	8	47	41
2015	7	29	26
2016	10	50	37
2017	12	63	54

Het aantal nesten, gelegde en uitgekomen eieren

Ringen

Om te kunnen snappen wat er binnen de stadse populatie gebeurt worden zoveel mogelijk individuen uit de populatie gevangen en geringd. De bedoeling is om zoveel mogelijk waarnemingen van de geringde vogels te verzamelen om de overlevingskans van de vogels te onderzoeken. Ook kan gedrag van de individuen in de diverse fasen van hun bestaan bestudeerd worden. Met het ringen van de zwanen zijn we gestart in december 2015. We hebben tot nu toe 48 knobbelzwanen geringd. De meeste jongen verlaten in de maanden oktober en november de stad.

Volwassen vogels worden vooral gevangen in de winterperiode. De ervaring leert namelijk dat knobbelzwanen die in de winter als nieuweling opduiken als broedvogel kunnen blijven hangen. Elk seizoen vallen er immers wel broedplaatsen open omdat broedvogels door bijvoorbeeld sterfte uit de populatie verdwenen zijn. Het gevecht om de opengevallen plaatsen vindt al plaats rond eind januari.

Om de vogels te kunnen ringen lokken we ze op de wal en vangen we ze met de hand. De poten binden we met een touwtje bij elkaar. Vogels die erg wild zijn krijgen een bandje om de vleugels zodat ze die niet meer kunnen bewegen en zichzelf en de ringer niet kunnen verwonden. Van alle gevangen vogels nemen we diverse maten en meten we het gewicht.

Door waarnemers kan het ringnummer afgelezen worden als de vogel op het schouwpad staat of grondelend foerageert. Ringen aflezen in wat hoger gras is lastig. Een portie geduld, verrekijker, telescoop of fototoestel met een sterk vergrotend zoomobjectief zijn hiervoor de noodzakelijke hulpmiddelen. Afgelezen ringen kunnen op www.griel.nl ingevoerd worden.

Tot op het moment van schrijven van dit artikel heb ik zelf 468 maal een ring afgelezen. Die ringaflezingen geven al een mooi beeld van het ruimtegebruik in de broedtijd. Mooi ook om te zien hoe het ene paar de jongen tot in januari gedooft daar waar een ander paar eind juli al jongen uitsluit en met een deel van de familie verder gaat. Ieder individu laat zo eigen gedrag zien.

Op 26 augustus 2017 zijn er door de vanggroep 25 jongen en één volwassen vrouwtje gevangen. De vogels zijn geringd door Benny Middendorp. Een van de jongen kon nadat hij gevangen was nog ongeringd weggelopen. Op 30 december 2017 is dit jong alsnog geringd.

Familie NP 81 en NP 82

Vanaf eind februari 2017 hangt het paar rond op 't Poppink. Eind maart zie ik de vogels met rietstengels in de weer op de plas aan het Havepad. De nestbouw is gestart. Op 7 april is het nest klaar en duwt het vrouwtje nestmateriaal van binnen naar buiten zodat een kom ontstaat. Op 8 april werd het eerste van vijf eieren gelegd. Vanaf 15 mei zie ik het mannetje steeds vaker met opgebolde vleugels rondzwemmen. Hij verjaagt wilde eenden en meerkoeten. Het waterhoentje dat op een paar meter afstand van het zwanennest een nest met eieren heeft laat hij ongemoeid. Het vrouwtje staat geregeld te poetsen op het nest. Op 20 mei 2017 is het eerste ei uitgekomen, op 22 mei zijn alle vijf de eieren

uitgekomen. Op 27 mei heeft het paar de broedplaats verlaten en zwemmen de vogels rond op 't Poppink. Op dat moment zijn er nog twee jongen in leven. Op 21 juni zie ik het paar met nog maar één jong op 't Poppink. Zij bevinden zich dan op 500 meter afstand van het nest. Daarna raak ik de vogels kwijt. Op 28 juli vind ik ze terug aan de Robert van Guliklaan op 1610 meter afstand van het nest en midden in het territorium van een ander paar met jongen. Het paar verblijft daar met het jong gedurende de zomermaanden. Het jong ringen we op 26 augustus. Enkele dagen later zijn de vogels terug op 't Poppink.

Man NP 81 bij 't Poppink

Sterfte

Ten opzichte van voorgaande jaren vond in 2017 veel sterfte plaats onder de zwanen. De mannetjes van de Draaiomsdreef en de begraafplaats aan de Warnsveldseweg hadden de gewoonte om wandelend een bushokje op te zoeken om daar het gevecht met hun in de ruiten van het hokje zichtbare spiegelbeeld aan te gaan. Beide mannetjes zijn in de loop van 2017 doodgereden. Eind augustus stierven vrouw Draaiomsdreef en vijf van haar jongen. In eerste instantie dachten we dat zij het slachtoffer van botulisme waren geworden. Nader onderzoek door het Waterschap Rijn en IJssel wees uit dat hiervan geen sprake was. De doodsoorzaak is niet vastgesteld. Omdat de vogels een verkrampde indruk maakten en kreupel werden kan vergiftiging niet worden uitgesloten.

Ook andere zwanen redden het niet. Een in 2015 geringd jong werd zwaar gewond aangetroffen in Hoogeveen (provincie Drenthe) en is daar afgemaakt. Verder werd een van de op de begraafplaats aan de Warnsveldseweg geringde jongen dood aangetroffen op De Mars. Mogelijk is de vogel tegen een hoogspanningslijn gevlogen of in botsing gekomen met de bovenleiding van het spoor. Begin oktober werd een ongeringd jong langs de rondweg ter hoogte van Leesten Oost dood aangetroffen.

Overig

Wees eens alert op geringde knobbelzwanen. Lees het ringnummer af en voer het in op www.griel.nl. In andere delen van het land zoals Almere en in de provincie Groningen wordt al jarenlang onderzoek aan knobbelzwanen gedaan. In Groningen worden ook individuen met gele halsbanden gemerkt. Het kan maar zo dat vogels uit die provincie bij ons opduiken.

Ik heb contacten gelegd met de brandweer, de gemeente, de politie, de dierenambulance en het Waterschap Rijn en IJssel. Deze instanties worden door inwoners van de stad vaak benaderd als er zwanen in nood zijn. Ik hoop dat medewerkers van die instanties het ringnummer van een gewonde of verongelukte zwaan aan mij doorgeven. Dat kan het onderzoek naar de soort verder helpen.

Henk Jan Hof

Vrouw KS 07 aan de Draaiomdreef

13 **zwartbuikwaterspreeuw:** **7 november 2015 – 7 november 2017**

In 2015 is er in de Berkel naast de spoorbrug bij Warken een grote open vistrap aangelegd. Vlak na de opening verscheen daar een waterspreeuw. De eerste melding stamt uit 7 november 2015. De waarneming verscheen op internet en al snel werd de vogel een landelijke bekendheid. Het bleek te gaan om een zwartbuikwaterspreeuw afkomstig uit Scandinavië. In korte tijd gingen tientallen vogelaars die kant op om de soort op 'de lijst' te krijgen of om te fotograferen. Enkele maanden lang liet de waterspreeuw zich vrijwel dagelijks prachtig zien. Door de foto's en filmpjes verscheen er nog meer volk. Er ging geen dag voorbij of er stond een hele groep mensen te kijken met grote camera's en nog grotere telelenzen. De vogel trok zich nergens wat van aan en vond daar op de bodem van het snelstromende water een rijk gedekte tafel. De aanwezige vogelaars hielden met hun permanente aanwezigheid de predatoren op een afstandje, dus dat was wat je noemt een win-winsituatie.

De laatste waarneming van dat seizoen was op 9 maart 2016. Toen werd het er weer rustig. Ondertussen was deze vogel dit eerste seizoen 646 keer ingevoerd op waarneming.nl en daarbij waren bijna 1200 foto's geplaatst. Verder verscheen deze vogel ook massaal op social media met ook heel veel filmpjes. En de vogel vond het allemaal wel best.

Blijkbaar was het de waterspreeuw goed bevallen want na het broedseizoen van 2016 verscheen hij opnieuw op de vistrap. De eerste waarneming stamt van 12 november 2016 en hetzelfde verhaal: weer volop aanwezig op waarneming.nl, birdpix, facebook, twitter en wat er al niet meer is. De camera's stonden weer dagelijks te ratelen. Dit keer werd de vogel voor het laatst op 10 maart 2017 gemeld en was hij opnieuw 419 keer ingevoerd op waarneming.nl met 547 foto's. Ik durf gerust te stellen dat er in Nederland nog nooit een waterspreeuw is geweest waar zoveel foto's en filmpjes van zijn gemaakt.

Om het verhaal maar even af te maken: zou de waterspreeuw weer terugkomen in 2017/2018? In 2015 verscheen hij op 7 november, in 2016 op 12 november. De verwachtingen waren hooggespannen toen er op 6 november 2017 op www.waarneming.nl een waterspreeuw werd gemeld langs de oever van de IJssel ter hoogte van de Rammelwaard. Ton Swagten die daar aan het kanoën was meldde: "Vloog

gestaag de oever volgend langs mijn kano stroomafwaarts. Vanmiddag misschien even bij de vistrap bij Nijenbeek kijken.” Via het Twentekanaal - Afleidingskanaal zou het gaan om nog maar een stukje van zeven kilometer. Als je net vanuit Scandinavië naar Zutphen bent gevlogen is dat een afstand van niks.

Ergens ging het fout. De vogel heeft de afslag Twentekanaal gemist, is mogelijk verdwaald in de Mars- haven en Houthaven en is iets verderop met een klap tegen een raam van het Koelhuis gevlogen. 7 november 2015 verscheen de vogel voor de eerste keer bij de vistrap van de Berkel en op de dag af twee jaar later, op 7 november 2017, vloog hij zich te pletter tegen een raam. Echt jammer.

Voor wie er nog een foto van wil maken: de waterspreeuw blijft in Gelderland en is opgenomen in de collectie van het Natuurmuseum Nijmegen. Was het nu ieder seizoen dezelfde waterspreeuw? Daar kom je nooit achter, maar ik vermoed van wel.

Michel Klemann

Niet alle foto's worden zo mooi als deze van Jeroen Kuipers

12 november 2015: Vogelaars met camera's en enorme teelenzen.

14 bestuursverslag 2017

De samenstelling van het bestuur is in 2017 ongewijzigd gebleven. Tijdens de ALV in oktober zijn Hans en Frans herkozen. Er waren geen tegenkandidaten. Het bestuur bestaat uit:

- Voorzitter: Steven de Bie
- Penningmeester: Frans Parmentier
- Secretaris: Remke van Rijswijk
- Algemene bestuursleden: Hans Grotenhuis (tevens waarnemend voorzitter indien nodig), Michel Klemann, Joost Meilof, Carin Barendregt.

Het aantal leden blijft nog steeds toenemen, eind 2017 hadden we er ongeveer 150. De VWG onderhoudt contact met haar leden door middel van twee bijeenkomsten per jaar, een nieuwsbrief (sinds 2015 digitaal, 2 tot 4 x per jaar), de website, facebook (sinds 2013) en natuurlijk het jaarboek. In 2016 zijn we gestart met meer informele ledenbijeenkomsten naast de ledenvergaderingen. Tijdens deze avonden is er ruimte voor leden om vogelervaringen uit te wisselen, al dan niet met foto's of filmpjes.

Onderzoek

Leden van de VWG deden dit jaar weer mee aan diverse tellingen: MUS (Meetnet Urbane Soorten), winter- en watervogeltellingen, PTT-tellingen. Er is ook aandacht voor specifieke soorten: roek, knobbelzwaan, huiszwaluwen, oeverzwaluw, gierzwaluw. Trektellen gebeurt op de trektelpost Warnsveld aan het Groene Kanaal; de gegevens komen op trektellen.nl. We doen mee met de jaarlijkse Euro Birdwatch begin oktober.

De Uilenwerkgroep de Oelenwappers houdt zich bezig met nestkastonderzoek. Sinds 2013 is er een ringstation in ons werkgebied: Ringstation Klarenbeek. In 2017 zijn in opdracht van de gemeente Zutphen 200 nestkastjes opgehangen in diverse wijken in Zutphen. De kastjes controleren we op bezetting.

Bescherming

Beschermen en creëren van broedplaatsen gebeurt op diverse manieren voor uiteenlopende vogelsoorten:

- nestkast slechtvalk op de toren van de Walburgkerk (2005 geplaatst, 2006 geopend; eerste broedgeval in 2015)
- weidevogelbescherming (Tichelbeeksewaarden, ijsbaan en andere gebieden)
- onderhoud oeverwaluwwand (sinds 2006)
- Uilenwerkgroep de Oelenwappers
- Gierzwaluwenproject (Anne Marie Starreveld)

Beleidsbeïnvloeding

Ook in 2017 heeft de VWG overlegd met de gemeente. Met de betreffende wethouder Coby Pennings en met de stadsecologe Hella van Helsdingen werd gesproken over: de Tichelbeeksewaard (verschijning boekje 10 jaar weidevogelbeheer), het gierzwaluwenproject, het mezenkastenproject en de uilenfilm voor scholen.

Daarnaast houden Steven de Bie en Hans Grotenhuis zich bezig met het beleid van de provincie (jacht op ganzen, knobbelzwanen, meerkoeten).

Educatie

Van februari tot juni 2017 heeft Adri Mulder een beginnerscursus verzorgd, geholpen door bestuursleden en een cursusteam bestaande uit leden die eerder een cursus gedaan hebben. In het najaar van 2017 was er een trekvogelcursus, georganiseerd door Adri Mulder en Steven de Bie.

De leden van de excursiecommissie organiseerden in 2017 weer maandelijks een excursie en een weekend vogels kijken in Noordwolde (Lindevallei).

De excursiecommissie bestaat uit Ans Houweling, Eveline Vinke, Henny Albers en Frank van der Haak. Adri Mulder en Remke van Rijswijk hebben zich teruggetrokken.

Bedankt

Het bestuur bedankt alle leden en andere betrokkenen voor hun inzet voor de vogelwerkgroep en vooral voor de vogels in Zutphen en omgeving.

colofon

© Vogelwerkgroep Zutphen en omgeving 2018

Secretaris Remke van Rijswijk
wvzjutphen@gmail.com
www.vwg-zutphen.nl

Tekst: Anne Marie Starreveld, Goen Jansen, Carin Barendregt, Hans Grotenhuis, Jeroen Kuipers,
Ans Houweling, Frans Parmentier, Rob van Swieten, Jouck Iedema, Henk Jan Hof,
Michel Klemann, Remke van Rijswijk, Joost Meilof

Foto omslag: Eveline Vinke

Foto's binnenwerk per hoofdstuk:

Hs 1, Anne Marie Starreveld

Hs 2, Remke van Rijswijk, (foto kasten) Goen Jansen

Hs 3, Eveline Vinke

Hs 4, Jeroen Kuipers

Hs 5, Goen Jansen

Hs 6, Eveline Vinke, Henny de Jong, Florence Werkhoven

Hs 7, Frans Parmentier

Hs 8, Rob van Swieten

Hs 9, Sander Grootendorst

Hs 10, Rob van Swieten

Hs 11, Gerard Kiezenbrink, (foto met z'n drieën) Rob van Swieten

Hs 12, Henk Jan Hof

Hs 13, Jeroen Kuipers, (foto fotografen) Michel Klemann

Hs 14, Jeroen Kuipers

Eindredactie: Joost Meilof

Ontwerp en lay-out: Eveline Vinke

Realisatie: Diepenmaat Uitgeverij en Ontwerpbureau (www.diepenmaat.nl)

Jaarboek 2017 is een uitgave van Vogelwerkgroep Zutphen en omstreken.

De vogelwerkgroep is opgericht in april 2005. Wij hebben tot doel om vogels en hun leefgebied te beschermen, kennis te verzamelen over vogels in ons werkgebied en het enthousiasme voor vogels over te dragen. Dat willen wij bereiken door onderzoek, beleidsadvies, voorlichting en educatie.

Meer weten? Bezoek onze website: www.vwg-zutphen.nl